

การพัฒนา กลวิธีการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

Development of Language Learning Strategies

อาภาภรณ์ จินดาประเสริฐ (Apaporn Chindaprasirt)*

บทคัดย่อ

ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของการฝึกกลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงสถิติและเชิงคุณภาพ ทำการเปรียบเทียบนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเทคนิคการแพทย์ 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้เรียนเนื้อหาตามหลักสูตรและเพิ่มการฝึกกลวิธีการเรียนควบคู่กันไป ส่วนกลุ่มควบคุมให้เรียนเฉพาะเนื้อหาตามหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองใช้กลวิธีการเรียนชนิดต่าง ๆ มากกว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า และมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้กลวิธีการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองที่มีต่อการฝึก และพบว่า ผู้เรียนทั้งหมดมีความเห็นว่าการพัฒนา กลวิธีการเรียนเป็นสิ่งที่ดี และมีประโยชน์อย่างมากต่อกระบวนการเรียนและการพัฒนาความสามารถทางภาษา ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ร้อยละ 97 ของผู้เรียนตั้งใจที่จะนำเอา กลวิธีการเรียนที่ได้รับการฝึกไปใช้ด้วยตนเองต่อไป จากการฝึกครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการฝึก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำมาแก้ไข ปรับปรุงการพัฒนา กลวิธีการเรียนและหลักสูตรภาษาอังกฤษต่อไป

Abstract

The study on the effectiveness of English language learning strategy training was conducted using both quantitative and qualitative methods. Two groups of first-year Associated Medical Science students were compared. The experimental group received curriculum instruction with the integration of strategy training; whereas the control group received only curriculum instruction. It was found that the experimental group used more strategies; scored higher in the achievement test; and had a better attitude towards the usefulness of strategies. All these differences were statistically significant. In addition, the attitude of the experimental group towards the training was studied which showed that all of them regarded the training as very useful for improvement in the learning process as well as in the language competence. The training also helped to promote better attitude towards learning English. Ninety-seven percent of the experimental group intended to continue using strategies on their own. Problems arising from the training were identified and will be used to improve the strategy training and English curriculum.

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันในวงการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระยะหลังนี้ว่า ความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษา ขึ้นอยู่กับผู้เรียน และกระบวนการเรียนหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนทำเพื่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษา มีการหันเหความสนใจจากการมุ่งเน้นที่จะปรับปรุงวิธีการสอนมาเป็นความสนใจ กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน (Cohen, 1990) ผลงานนักวิจัยหลาย ๆ เรื่อง (Chamot, 1987; Cohen, 1990; O'Malley and Chamot, 1993; Wenden, 1991) ระบุว่า ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ภาษา Oxford (1990) ได้ให้คำจำกัดความของกลวิธีการเรียนรู้ภาษาว่า คือ วิธีการที่ผู้เรียนจัดการกับข้อมูลใหม่ที่พบเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้การเก็บรักษาและการเรียกเอาข้อมูลเหล่านั้นกลับออกมาใช้ นอกจากนั้นกลวิธีการเรียนรู้อย่างรวมถึงสิ่งที่ผู้เรียนกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปโดยง่าย รวดเร็ว ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดแนวทางด้วยตนเอง และสามารถนำเอาวิธีการไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไปได้

เมื่อพิจารณาสภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทย จะพบว่าผู้เรียนเป็นจำนวนมากมีลักษณะเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น และคุ้นเคยกับการสอนแบบมีผู้สอนคอยป้อนความรู้ให้ คอยกำหนดว่าผู้เรียนจะต้องทำอะไร อย่างไร และผู้เรียนมักจะสนใจทำในสิ่งที่จะทำได้คะแนนดีเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนากลวิธีการเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เจตคติและพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้เพื่อให้เกิด

ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ก็ยังมีผู้เรียนที่มีความสนใจและต้องการฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศ แต่ไม่รู้จักกลวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การฝึกฝนภาษาต้องใช้เวลาอันและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้เรียนเหล่านี้จะเกิดความรู้สึกท้อแท้และหมดความสนใจไปในที่สุด อย่างไรก็ตาม ความพยายามอย่างเป็นระบบและชัดเจน ในการที่จะพัฒนากลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่มีประสิทธิภาพ ยังไม่ได้รับความสนใจนำไปฝึกให้ผู้เรียนในชั้นเรียนเท่าใดนัก ดังนั้นผู้วิจัย จึงจัดการฝึกพัฒนาการใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน และศึกษาประสิทธิภาพของการฝึก เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนที่สนใจและต้องการจะให้ผู้เรียนรู้จักการใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสม ปลูกฝังการพึ่งตนเอง เพื่อที่จะนำไปสู่ความสามารถที่จะดูแลการเรียนรู้ของตนเองได้ (learner autonomy) ซึ่งเป็นทิศทางที่ทุกฝ่ายในวงการศึกษากำลังให้ความสำคัญและอยากจะทำให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทุกแขนงวิชา

วิธีการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งใช้รูปแบบ Pretest-Posttest Control Group Design กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา English for Health Sciences ในภาคการศึกษาต้นของปีการศึกษา 2539 จำนวน 67 คน ทำการแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 15 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา
อังกฤษ ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทหลัก 6 ประเภท
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภาษาอังกฤษในด้านการอ่าน การฟัง และคำศัพท์
3. แบบสำรวจทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ
ประโยชน์การใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
4. แบบสอบถามทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ
การฝึกทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นลักษณะ
ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น
5. วัสดุและฝึกแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึก
ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนในการวิจัย มีดังนี้

1. ทำการสำรวจการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และ
ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้าน
การอ่าน การฟังและการเรียนคำศัพท์ของผู้เรียน
ทั้งสองกลุ่มก่อนเรียน
2. ดำเนินการสอนตามเนื้อหาที่ทางหลักสูตร
กำหนดไว้ทั้งสองกลุ่ม แต่เพิ่มการฝึกการใช้ทฤษฎี
การเรียนรู้ภาษา ซึ่งเน้นการอ่าน การฟัง และ
การเรียนรู้คำศัพท์ให้กับกลุ่มทดลอง โดยสอดแทรก
ไปกับเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตร
ซึ่งจะทำให้การฝึกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
(Wenden, 1991) และทำการฝึกตามเค้าโครงดังนี้

2.1 ขั้นเตรียม ผู้สอนจะชี้แจงวัตถุประสงค์
และเนื้อหาของสิ่งที่จะเรียน ให้ผู้เรียนทำกิจกรรม
การเรียนรู้และรายงานถึงกระบวนการทาง
ความคิดที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำโดยการพูดหรือเขียน
ก็ได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียน
ของตนเอง และผู้สอนได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้
ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนการฝึก ในขั้นนี้
จะสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์องค์ประกอบของกิจกรรม

การเรียนรู้ (task analysis) ทั้งในเชิงเนื้อหาและ
ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.2 ขั้นนำเสนอ ผู้สอนอธิบายเนื้อหา
ใหม่ แนะนำทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมโดย
สอนให้ผู้เรียนรู้จักว่าเป็นทฤษฎีอะไร (Declarative
Knowledge) ใช้อย่างไร เหมาะสมกับสถานการณ์
ชนิดใด (Procedural Knowledge) โดยแสดงให้เห็น
ถึงขั้นตอนและอธิบายเป็นคำพูดให้ชัดเจนถึง
กระบวนการทางความคิดทั้งหมดที่เกิดขึ้น (Think
Aloud) ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ขั้นฝึกใช้ ให้ผู้เรียนฝึกใช้ทฤษฎี
การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผู้สอนแนะนำ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียน
เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อขั้นตอนในการใช้
ทราบถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อใช้ทฤษฎีเหล่านั้น
ด้วยตนเอง โดยผู้สอนคอยสนับสนุนช่วยเหลือ
เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการใช้ O'Malley
and Chamot, 1990 แนะนำว่าการให้มีการเรียนรู้
ร่วมกัน (Cooperative Learning) ในกลุ่มผู้เรียน
ที่มีความสามารถต่างกันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้
ได้เป็น อย่างดีในขั้นนี้

2.4 ขั้นประเมินผลการใช้ ผู้สอนแนะนำ
ให้ผู้เรียนจักพิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการในการ
ตรวจสอบผลของการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ โดยการ
ให้ผู้เรียนกรอกข้อความในแบบประเมินผลด้วย
ตนเอง เขียนบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการเรียน
อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผล
การใช้ ถ้าผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกในเรื่องนี้ โอกาส
ที่จะนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้
กับสถานการณ์อื่นด้วยตนเองต่อไปก็จะเป็นสิ่งที่
เป็นไปได้ยาก (Wenden, 1991)

2.5 ขั้นนำไปใช้ด้วยตนเอง ผู้สอน
มอบหมายให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมทางภาษาใน

ศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง (Self-Access Center) และรายงานผลการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนจะแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามใช้กลยุทธ์การเรียนต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ในการเรียนวิชาอื่น ๆ การทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการใช้ และเกิดความมั่นใจที่จะนำเอาพฤติกรรมการเรียนต่าง ๆ ไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ด้วยตนเอง (Transfer of Strategies) ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการฝึกพัฒนาพฤติกรรมการเรียน

3. ทำการสำรวจการใช้พฤติกรรมการเรียน ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อประโยชน์ของการใช้พฤติกรรมการเรียนทั้งสองกลุ่ม

4. สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มทดลองที่มีต่อการฝึกการใช้พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษา

5. รวบรวมข้อมูลของกลุ่มทดลองจากบันทึกของผู้เรียน แบบประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง บันทึกของผู้สอน การสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก ซึ่งทำตลอดภาคการศึกษา เพื่อศึกษาถึงกระบวนการเรียน ปัญหาและอุปสรรคของผู้เรียนที่มีต่อการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ และการฝึก

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจการใช้พฤติกรรมการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อประโยชน์ของการใช้พฤติกรรมการเรียนระหว่างสองกลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (T-test)

ข้อมูลที่ได้จากบันทึกของผู้เรียน แบบประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง บันทึกของผู้สอน การสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการฝึก ได้รับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบซึ่งกันและกัน จากนั้นนำมาสรุปความ

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. การสำรวจและทดสอบก่อนเรียน

จากการเปรียบเทียบคะแนนการใช้พฤติกรรมการเรียนระหว่างสองกลุ่มปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาดูลำดับของการใช้พฤติกรรมการเรียนซึ่งจัดเป็นประเภทหลัก 6 ประเภทตามแบบของ Oxford (Oxford, 1990) จะเห็นว่าทั้งสองกลุ่มมีลำดับการใช้แบบเดียวกันทั้งหมด โดยใช้พฤติกรรมการเดาและกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากที่สุด

ในการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น การอ่าน การฟัง และการเรียน คำศัพท์ ปรากฏว่าไม่มีส่วนใดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 2

2. การสำรวจและทดสอบหลังเรียน

ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการใช้พฤติกรรมการเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้พฤติกรรมการเรียน สูงกว่าคะแนนของกลุ่มควบคุม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสามประเด็น ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

2.1 การใช้พฤติกรรมการเรียน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้พฤติกรรมการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ทำการสำรวจหลังเรียนและได้แสดงผลไว้ในตารางที่ 1 จะพบว่ากลุ่มทดลองรู้จักใช้พฤติกรรมการเรียนทั้ง 6 ประเภทมากขึ้นอย่างน่าพอใจโดยเฉพาะประเภทที่ 4 การจัดการดูแลการเรียนรู้อย่างด้วยตนเองซึ่งเป็นประเภทที่ใช้บ่อยที่สุดก่อนการฝึก แต่มีคะแนนเพิ่มมากที่สุดหลังการฝึก นับเป็นแนวทางที่ดีในการที่

จะพัฒนาเป็นผู้เรียนที่สามารถพึ่งตนเองได้ และเมื่อพิจารณาจากการใช้กลวิธีการเรียนชนิดย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5 ซึ่งผู้เรียนได้รายงานไว้ก่อนการฝึก เช่น การวิเคราะห์ประโยคหรือคำศัพท์ การเขียนเค้าโครงเรื่อง (Outline) การจดบันทึกเนื้อหา (Note-taking) การเขียนบันทึกเกี่ยวกับการเรียน การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ ก็ล้วนแต่มีค่าเฉลี่ยการใช้สูงกว่า 3.00 ทั้งสิ้น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สอนได้พยายามแนะนำสอนวิธีการใช้ที่ชัดเจนและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของกลวิธีดังกล่าว สำหรับกลุ่มควบคุมนั้น การใช้กลวิธีการเรียน เกือบจะไม่แตกต่างไปจากก่อนเรียนเลย เพราะถึงแม้ว่าเนื้อหาในบทเรียนจะมีการฝึกใช้กลวิธีการเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจบางชนิดแฝงอยู่ แต่ไม่มีการสอนถึงกลวิธีการเรียนประเภทอื่น ๆ และไม่มีการเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญ ประโยชน์ และการนำเอากลวิธีเหล่านั้นไปใช้ด้วยตนเอง (Blind training) ในการฝึก ลักษณะนี้ถึงแม้ผู้เรียนจะรู้จักการใช้กลวิธีเป็นอย่างดี แต่ผู้เรียนมักจะไม่นำเอาไปใช้ด้วยตนเองและไม่ใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากที่เห็นในบทเรียน (Wenden, 1991)

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ทำการทดสอบหลังเรียนและได้แสดงผลไว้ในตารางที่ 2 จะพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้ง 3 ด้าน และจากการเก็บข้อมูลตลอดภาคการศึกษา พบว่าการแสดงวิธีการใช้กลวิธีต่างๆ ที่ชัดเจนของผู้สอน การได้ฝึกใช้กับเพื่อนในชั้นเรียน การได้รับมอบหมายให้ไปฝึกใช้ด้วยตนเองและรายงานผลทำให้รู้ถึงปัญหาและข้อบกพร่องและการที่มีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือและ

กำลังใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจและกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาและฝึกฝนทักษะต่างๆ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าไปฝึกทักษะทางภาษาในศูนย์การเรียนแบบพึ่งตนเองมากกว่าที่ได้รับมอบหมาย ในขณะที่กลุ่มควบคุมจะไม่ฝึกเกินกว่าที่ได้รับมอบหมาย จากผลการเปรียบเทียบพบว่าคะแนนในส่วนของการอ่านต่างกันมากที่สุด ทั้งนี้จะเป็นเพราะเนื้อหาของหลักสูตรเน้นในเรื่องการอ่านและวัสดุสารส่วนใหญ่ในศูนย์การเรียนแบบพึ่งตนเอง ก็เป็นกิจกรรมทางการอ่าน อีกสาเหตุหนึ่งก็อาจเป็นเพราะลักษณะคำถามเกี่ยวกับการอ่านในแบบทดสอบเป็นแบบให้เขียนตอบสั้น ๆ ผู้เรียนต้องเข้าใจข้อความที่อ่านชัดเจนจึงจะตอบได้ จากการทดลองของ Dansereau (1985) พบว่า การฝึกกลวิธีการอ่านมีผลกับข้อสอบแบบให้เขียนตอบสั้น ๆ มากกว่าข้อสอบในลักษณะเลือกตอบ

ในส่วนของการเรียนรู้คำศัพท์ ผู้วิจัยพบว่าก่อนการฝึกผู้เรียนรู้จักใช้กลวิธีการเรียนในด้านนี้น้อยมาก มีเพียงแต่การเดา ซึ่งก็ไม่ค่อยจะได้ผลดีนัก เพราะเป็นลักษณะเดาสุ่ม และการท่องจำบ้างเล็กน้อย แต่เมื่อผู้วิจัยแนะนำและฝึกการใช้กลวิธีการเรียนชนิดต่างๆ เช่น การเชื่อมโยงคำศัพท์กับสิ่งรอบตัว (สี, รูปร่าง, เสียง, สถานการณ์, ความรู้สึก ฯลฯ) การจินตนาการภาพ การใช้ท่าทางประกอบ ความหมาย การจัดคำศัพท์เป็นกลุ่ม การวิเคราะห์คำ และให้ผู้เรียนผลัดกันออกมาเสนอความคิดของตนเองในการใช้กลวิธีเหล่านี้ ปรากฏว่าผู้เรียนสนุกสนานกับกิจกรรมเหล่านี้มาก เพราะส่วนใหญ่มักจะสร้างความขบขันประหลาดใจหรือล้อเลียน ผู้เรียนทั้งหมดรายงานว่าชอบกิจกรรมเหล่านี้ และจำคำศัพท์ที่เรียนได้ดีขึ้นมาก ซึ่งก็ทำให้คะแนนด้านคำศัพท์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

ในส่วนของการฟัง จากการสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการฟังภาษาอังกฤษที่พูดโดยเจ้าของภาษามากนัก และกลวิธีหลักที่ใช้ในการฟัง คือ การฟังซ้ำ และการเดาข้อความ ซึ่งก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะไม่ได้ใช้สิ่งต่างๆ เช่น บริบท สถานการณ์ หรือความรู้เดิมช่วยในการเดา ดังนั้นผู้เรียนจึงมีความกังวลค่อนข้างมากเมื่อต้องฟัง ผู้วิจัยได้แนะนำแสดงถึงวิธีการใช้ และเน้นถึงความสำคัญและประโยชน์ของกลวิธีหลักๆ ที่ช่วยในการฟัง ได้แก่ การเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาพูด (การลงเสียงหนักเบา การใช้เสียงสูงต่ำ การลดเสียง การใช้เสียงเชื่อม) การใช้ความรู้เดิมช่วยในการทำความเข้าใจ การรู้จักมุ่งประเด็นความสนใจในการฟัง (Selective Attention) การจดข้อความ (Note-taking) การฟังข้อความเป็นกลุ่มความคิดและที่สำคัญคือ การให้ผู้เรียนช่วยกันฟัง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จากการประเมินผลการใช้ของผู้เรียน พบว่า กลวิธีเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจดีขึ้น ทำให้มีแนวทางที่จะฝึกฟังลดความกังวลและผู้เรียนมีความหวังว่าจะพัฒนาความสามารถในการฟังได้ ซึ่งก่อนการฝึกกว่าครึ่งของกลุ่มทดลองกล่าวว่าฟังไปอย่างไรก็ไม่รู้เรื่อง อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าคะแนนด้านการฟังระหว่างกลุ่มมีความแตกต่างกันอยุ่ที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนต้องใช้เวลาเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับสำเนียงและความเร็วในการพูดของเจ้าของภาษา อีกทั้งโอกาสที่จะฝึกฟังนอกชั้นเรียนก็มีน้อย เพราะวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกฟังมีจำกัด

2.3 ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษา ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนต่อประโยชน์ของการใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษาได้แสดงไว้ใน

ตารางที่ 3 จะพบว่ากลุ่มทดลองมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้กลวิธีต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทที่ใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการจัดการดูแล การเรียนรู้และประเมินผลด้วยตนเอง ซึ่งจากการสำรวจการใช้และการสัมภาษณ์ก่อนการฝึกพบว่า เป็นกลวิธีการเรียนที่ผู้เรียนไม่สนใจไม่เห็นถึงความสำคัญ และไม่คิดว่าจะเกิดประโยชน์ในกระบวนการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า การฝึกครั้งนี้ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและเข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้กลวิธี การเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นข้อหนึ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการฝึก (Wenden, 1991) นอกจากนั้น Oxford และ Crookall (1988) ยังได้กล่าวไว้ว่า การจะพัฒนาความสามารถทางภาษานั้น นอกจากผู้เรียนจะต้องรู้จักการใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสมแล้ว ผู้เรียนยังจำเป็นที่จะต้องมีความคิดเห็นและความเชื่อที่ถูกต้องต่อการใช้กลวิธีเหล่านั้นด้วย

3. ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองที่มีต่อการฝึกพัฒนาวิธีการเรียนรู้ภาษา

จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามในลักษณะให้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระกลุ่มทดลองทั้งหมด (34 คน) เห็นว่าการฝึกเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์อย่างมาก โดยให้เหตุผลซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นหลักได้ดังนี้

3.1 พัฒนาการกระบวนการเรียน ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการเรียนที่เป็นประโยชน์มากมาย เกิดหลักการและแนวคิดที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน สามารถจัดการดูแลการเรียนรู้และประเมินผลตนเองได้ รู้จักเลือกกลวิธีการเรียนที่เหมาะสม และมีแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา

3.2 พัฒนาศาสนาความสามารถทางภาษา ด้วยหลักการและแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการเรียน ทำให้เรียนรู้และเข้าใจภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น ง่ายขึ้น ในการฝึกใช้ทวิวิธีการเรียนก็ได้พัฒนาและปรับปรุงทักษะการใช้ภาษาไปด้วย

3.3 สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รู้สึกสนุก เพลิดเพลินกับการฝึก มีความกระตือรือร้น ความมั่นใจ มีโอกาสได้แสดงออกทั้งความคิดเห็น และความสามารถในการใช้ภาษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้เกิดความสนใจต่อกระบวนการเรียน เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดกำลังใจเมื่อรู้ว่าการทำทวิวิธี

3.4 ความตั้งใจที่จะใช้ทวิวิธีการ เรียนรู้ภาษาด้วยตนเองต่อไป ผู้เรียน 33 คน จากทั้งหมด 34 คน ระบุว่าจะนำเอาทวิวิธีการเรียนที่ได้รับฝึกไปใช้ด้วยตนเองต่อไป เพราะเชื่อว่าการเรียนดีขึ้น และพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 30 มีความเห็นว่า ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็น และต่อไปต้องศึกษาด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องรู้จักใช้ทวิวิธีการเรียนภาษาที่เหมาะสม ร้อยละ 20 รายงานว่าจะนำไปใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ สำหรับผู้เรียนเพียงคนเดียวที่รายงานว่า อาจจะไม่ได้นำไปใช้ด้วยตนเองต่อไปให้เหตุผลว่า เพราะไม่คิดว่าจะมีโอกาสและเวลาที่จะหัดใช้ภาษาอังกฤษ

3.5 สิ่งที่ยกเกี่ยวกับการฝึก ร้อยละ 80 รายงานว่า ชอบการฝึกทวิวิธีที่ใช้เกี่ยวกับเรื่อง การจำ (การเชื่อมโยงคำศัพท์กับสิ่งรอบตัว การจินตนาการ ฯลฯ) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเรียน ร้อยละ 60 รายงานว่าชอบที่ได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่นได้

3.6 สิ่งที่ยกให้ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับ การฝึก ร้อยละ 45 ลงความเห็นว่าดีแล้ว นอกนั้นก็ต้องการให้เพิ่มการฝึกใช้ให้มากขึ้นเพื่อจะเกิดความชำนาญ โดยระบุการฝึกต่างๆ เช่น การฟัง การสนทนา การเดาจากบริบท การวิเคราะห์ประโยค ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและเนื้อหาที่จะต้องครอบคลุม จึงทำให้เวลาในการฝึกค่อนข้างจำกัด

4. ปัญหาและอุปสรรคในการฝึก

จากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาตลอดภาคการศึกษาสามารถสรุปเป็นประเด็นหลักๆ ดังนี้

4.1 การขาดความรู้พื้นฐานทางภาษาที่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน นักศึกษาจำนวนสองในสามของกลุ่มทดลองรายงานถึงปัญหาทางภาษา เมื่อฝึกทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ไม่รู้คำศัพท์ ไม่รู้กฎ ไวยากรณ์ อ่านเรื่องหรือคำถามไม่เข้าใจ ฟังไม่ทัน ไม่ชินกับสำเนียงและความเร็วของเจ้าของภาษา ซึ่งเป็นผลทำให้การฝึกใช้ทวิวิธีการเรียนหลักๆ เช่น การเดาจากบริบท การอนุมานข้อความ (Inference) การวิเคราะห์ประโยคหรือคำศัพท์ การจับประเด็นหลัก การจดข้อความ เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

4.2 เนื่องจากปัญหาในข้อ 4.4.1 ทำให้การฝึกการใช้ทวิวิธีใช้เวลามากกว่าที่ได้วางแผนไว้และผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องสอนให้ครบตามเนื้อหาของหลักสูตร จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องของเวลา และต้องมีการเพิ่มชั่วโมงสอนบ้างในตอนท้าย

4.3 ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้ฝึกใช้นอกชั้นเรียน โดยเฉพาะทักษะทางการฟัง เนื่องจากวัสดุสารและอุปกรณ์มีค่อนข้างจำกัดสถานที่ไม่อำนวย (พักร่วมกับผู้อื่นในห้องในหอพัก)

4.4 เวลาที่ค่อนข้างจำกัดสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เนื่องจากต้องร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรมาก ทำให้บางครั้งไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เต็มที่ ร้อยละ 40 รายงานว่ารู้สึกง่วงนอน เหนื่อย เพลีย เมื่อไปทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง และบางวันก็ไม่อยู่ในสภาพที่จะเรียนในชั้นเรียนทำให้ผู้วิจัยต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาและกิจกรรมที่จะทำในวันดังกล่าว

4.5 ในช่วงต้นของการฝึกนักศึกษาจำนวนหนึ่งในสามของกลุ่มทดลองรายงานว่ารู้สึกกังวล เพราะไม่เคยคิดว่าจะต้องดูแลการเรียนรู้ของตนเอง ไม่มั่นใจว่าจะทำได้ รู้สึกว่าเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงต้องใช้ความพยายามที่จะแก้ไขความรู้สึกเหล่านี้ วิธีที่ได้ผลมากคือ การสนทนากลุ่มเล็ก และการยกตัวอย่างประโยชน์ที่จะได้รับ

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากลวิธีการเรียนรู้ภาษาให้กับผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพดี สามารถบรรลุประสงค์ของการฝึกในระดับที่น่าพอใจ นั่นคือกลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางกระบวนการเรียน (Learning Process) ทางผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (Learning Product) มีการนำเอากลยุทธ์ต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ด้วยตนเอง (Transfer of Strategies) เกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้กลวิธีการเรียนและการฝึก (Attitude) ผู้สอนมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนของผู้เรียน จากข้อมูลต่างๆ ที่ได้เก็บรวบรวม ผู้วิจัยคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้การฝึกครั้งนี้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับการศึกษาที่ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนของตนเอง รู้จักกลวิธีการเรียนแบบต่างๆ ที่ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีความเชื่อและทัศนคติที่ถูกต้อง

ต่อการเรียน นั่นคือ ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อกระบวนการเรียน นอกจากนั้นบรรยากาศการเรียนที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน ให้กำลังใจกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการใช้กลวิธีการเรียน การใช้อารมณ์ขัน (ซึ่งล้วนแต่เป็นกลวิธีการเรียนที่ผู้วิจัยพยายามให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน) โดยมีผู้สอนซึ่งมีความเข้าใจถึงปัญหาข้อจำกัดความรู้สึของผู้เรียน คอยให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาแนะนำต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การฝึกดำเนินไปด้วยดี ผู้วิจัยหวังว่าการทดลองครั้งนี้จะเป็นตัวอย่างให้กับผู้สอนหลายท่านที่เชื่อว่า การสอนผู้เรียนชาวไทยให้รู้จักพึ่งตนเองเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะความเคยชินจากการถูกสอนมาโดยตลอดในชั้นเรียน อีกทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมและพื้นฐานนิสัยของคนไทยไม่เอื้อให้ทำได้นั้น ได้เห็นว่าถ้าผู้เรียนได้รับการฝึกที่เหมาะสม เขาก็จะรู้จักใช้กลวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเองในกระบวนการเรียน และผู้เรียนชาวไทยก็สามารถจะพัฒนาเป็นผู้เรียนที่รู้จักพึ่งตนเอง (autonomous learner) ได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การฝึกกลวิธีการเรียนควรจะทำอย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษาหรือตลอดปีการศึกษา เพื่อที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสตรวจสอบประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียนของตนเอง และทำการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงตามที่เป็น
2. ผู้ฝึกควรให้ความสำคัญทั้งการฝึกกลวิธีการเรียนแบบต่างๆ และการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนและกระบวนการเรียน เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งตนเองได้

3. ควรจะเน้นการใช้กิจกรรมกลุ่มในการฝึก ทักษะการเรียนรู้ เพื่อลดความกังวลของผู้เรียน ที่ยังไม่มีความคุ้นเคยกับการดูแลรับผิดชอบ การเรียนของตนเอง ไม่ชอบแสดงออก การทำงาน เป็นกลุ่มจะทำให้มีความมั่นใจ และเกิดความ กระตือรือร้น

4. ควรมอบหมายให้ผู้เรียนทำรายงาน โครงการ หรือการฝึกทำกิจกรรมทางภาษาด้วยตนเอง และ นำผลมารายงานในชั้นเรียน ซึ่งเป็นโอกาสให้ ผู้เรียนได้จัดการการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ฝึก มาในสถานการณ์ใหม่ ได้กำหนดแนวทางและดูแล รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และท้ายสุด ผู้เรียน จะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อผลงานและ ความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

Chamot, A. 1987. The Learning Strategies of ESL students. In: **Learner Strategies in Language**

Learning, pp. 71-83. Wenden, A. and Rubin, J., eds. London: Prentice Hall International.

Cohen, Andrew D. 1990. **Language Learning: Insights for Learners, Teachers, and Researchers**. New York: Newbury House.

Dansereau, Donald F. 1985. Learning Strategy Research. In: **Thinking and Learning Skills**, pp. 209-239. Segal, J.W. and Chipman, S.F., eds. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.

O'Malley, J. Michael and Chamot, Anna Uhl. 1993. **Learning Strategies in Second Language Acquisition**. 3rd printing. New York: Cambridge University Press.

Oxford, Rebecca. 1990. **Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know**. New York : Newbury House.

Oxford, R. and Crookall, D. 1988. Learning Strategies. In: **You Can Take It with You: Helping Students Maintain Second Language Skills**. pp.23-49. Gleason, J.B., ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Wenden, Anita. 1991. **Learner Strategies for Learner Autonomy**. New York: Prentice Hall.

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

ประเภทของทฤษฎี	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	กลุ่มทดลอง $\bar{X}$	กลุ่มควบคุม $\bar{X}$	กลุ่มทดลอง $\bar{X}$	กลุ่มควบคุม $\bar{X}$
1. เกี่ยวกับเรื่องการจำ	2.45	2.66	3.40	2.67
2. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ	2.59	2.82	3.54	2.71
3. การเดาหรือทดแทนสิ่งที่ไม่รู้	3.12	3.20	3.92	3.08
4. การจัดการดูแลการเรียนรู้และ ประเมินผลด้วยตนเอง	2.30	2.65	3.48	2.57
5. การควบคุมอารมณ์ความรู้สึก	2.47	2.68	3.41	2.27
6. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	2.58	2.70	3.48	2.54
ค่าเฉลี่ย	2.55	2.75	3.53	2.66
ค่าที่ (t-value)	1.63		7.14*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ประเภทของทักษะ	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		กลุ่มทดลอง $\bar{X}$	กลุ่มควบคุม $\bar{X}$	กลุ่มทดลอง $\bar{X}$	กลุ่มควบคุม $\bar{X}$
การอ่าน	20	7.91	8.45	13.74	8.97
การเรียนรู้คำศัพท์	20	5.38	5.91	15.74	11.76
การฟัง	14	5.47	5.55	10.59	9.12
คะแนนรวม	54	18.76	19.91	40.06	29.85
ค่าที (t-value)		.84		6.92*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนต่อประโยชน์ของการใช้วิธีการเรียนรู้ภาษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ประเภทของกลวิธี	หลังเรียน	
	กลุ่มทดลอง $\bar{X}$	กลุ่มควบคุม $\bar{X}$
1. เกี่ยวกับเรื่องการจำ	3.85	2.86
2. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ	3.93	2.85
3. การเดาหรือทดแทนสิ่งที่ไม่รู้	4.06	3.43
4. การจัดการดูแลการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.24	2.85
5. การควบคุมอารมณ์ความรู้สึก	3.91	2.71
6. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	4.25	2.91
ค่าเฉลี่ย	4.01	2.90
ค่าที (t-value)	10.83*	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01